Poštnina plačana v gotovini

Leto LXIII., št. 87 V Ljubljani, sreda 16. aprila 1930 Cena Din 1.–

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 30 petit à Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji Din 144.—, za inozemstvo Din 330. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

MADŽARSKI IZVOZ PREKO REKE

Ustanovitev italijansko-madžarske parobrodne družbe - Odhod grofa Bethlena iz Rima

Budimpešta, 16. aprila. Listi poročajo, da sta grof Bethlen in Mussolini na svojem sestanku v Rimu razpravljala med drugim tudi o reški luki Soglasno sta ugotovila, da je reška luka edin izhod Madžarske na morje in da bi se moral ves madžarski prekomorski izvoz usmeriti preko Reke. Italija je pripravljena priznati Madžarski izredne ugodnosti. V zvezi s tem se je razpravljalo tudi o ustanovitvi italijansko-madžarske parobrodne družbe, ki bi imela nekak monopol za madžarski izvoz. Ker pa gre najkrajša pot iz Madžarske na Reko preko Jugoslavije, sta grof Bethlen in Mussolini razpravljala tudi o tem, kako stališče bo zavzela v tem vprašanju Jugoslavija. Mussolini je izrazil upanje, da Jugoslavija ne bo delala nikakih težkoč ter da bo omogočila Madžarski tranzit na Reko.

Rim, 16. aprila. AA. Grof Bethlen je poslal, ko je odpotoval iz Italije, predsedniku italijanske vlade zahvalno brzojavko, v kateri pravi, da tolmači občutke vsega madžarskega naroda in njegovo globoko občudovanje Mussolinija.

Premogovna kriza še ni rešena

Preuranjene vesti o obnovi dela v rudnikih — Pogajanja so na mrtvi točki — Železnica vztraja na znižanju premogovnih cen

Beograd, 16. aprila. **Pogajanja med rudarskimi podjetji in prometnim ministrstvom glede sklenitve nove dobavne pogodbe za državne železnice še niso zaključena, marveč se še nadaljujejo. Zaradi tega so vse vesti o obnovi dela v rudnikih zaenkrat še preuranjene. Kakor znano, zahteva država znižanje dobavnih cen, čemur pa se rudarski podjetniki protivijo. Na tej točki so pogajanja zastala. Danes opoldne so se delegati rudarskih podjetij ponovno sestali v prometnem ministrstvu z zastopniki državnih železnic ter izročili svoj odgovor na zadnjo ponudbo državnih železnic. Do sporazuma zaenkrat še ni prišlo in bodo pogajanja, kakor se nam zatrjuje, trajala verjetno še več dni. V interesu brezposelnih rudarjev, ki žive s svojimi rodbinami v največji bedi, bi bilo vsekakor želeti, da se zadeva čimprej uredi ali pa gleda na to, da se delo v rudnikih obnovi ne glede na tok pogajanj.**

Angleški državni proračun

Nesoglasje med lordsko in poslansko zbornico zaradi odprave smrtne kazni v vojski

London, 16. aprila. Proračun za leto 1930/31 se zaključuje s presežkom 2,236.000 funtov šterlingov, v katerih so upoštevani vsi določeni zvišani dohodki. Proračunani dohodki znašajo 789.445 funtov šterlingov, izdatki pa 787.900 funtov šterlingov. Dohodki iz dohodninskega davka se cenijo na ogromno vsoto 260,000.000 milijonov funtov, dočim bodo dodatni davki na dohodke preko 2000 funtov prinesli 64.5, davki na dedščine pa 83 milijonov funtov.

London, 16. aprila. AA. Lordska zbornica je s 45 glasovi proti 12 odobrila izpreminjevalni predlog k vojnemu proračunu, ki je vseboval določbo o odpravi smrtne kazni v primeru strahopetstva pred sovražnikom in desertacije. Ta izpreminjevalni predlog je predložil Vikomt Fitzalan. Izrekel se je zanj tudi maršal Plumer, ki je izjavil, da ga kot starejši častnik armade podpira iz vsega srca. Plumer je nadalje naglasil, da mora biti smrtna kazen v armadi ohranjena, ker je potrebna za ohranitev discipline v aktivnem službovanju. Uspeh ali pa neuspeh vojaških operacij je odvisen v velikem delu od morale čet. Zato je odprava smrtne kazni neumestna. Maršal Allenby je istotako podpiral izpreminjevalni predlog in dejal, da bi odprava smrtne kazni ustvarila pri mladih vojakih mnenje, da se sedaj smatrajo pregreški za manj težke kakor prej.

V imenu vlade je izjavil tajnik za letalstvo lord Thomson, da vlada ne more izpremeniti svoje odločitve v tem vprašanju. Sedanji vojak je veliko bolj civiliziran in občutljiv, kakor pa so bili vojaki v prejšnjih časih. Lordska zbornica ne sme ignorirati mnenja spodnje zbornice, ki se je izrekla za odpravo smrtne kazni v navedenih primerih. Če bo lordska zbornica vrnila zakon spodnji zbornici, je lahko gotova, da ji bo zakon neizpremenjen zopet predložen.

Zakon je bil sprejet v vseh čitanjih in bo vrnjen spodnji zbornici, da se izrazi o izpremembi, predlagani po lordski zbornici. Lordska zbornica bi se imela snoči odgoditi, morala pa se bo ponovno sestati jutri v četrtek, da bo lahko sprejela nazaj zakonski načrt, ki ga bo vrnila spodnja zbornica.

London. 16. aprila. Kakor poročajo, je izbruhnil pri levem krilu delavske stranke nenavadno oster odpor proti proračunskim predlogom zakladnega ministra Snowdena. Voditelj nezadovoljnežev, ki zahtevajo večje podpore za brezposelne, je protestiral energično proti vladni finančni politiki in napovedal, da bodo njegovi tovariši v proračunski debati še bolj energično izrazili svoja mnenja.

London, 16. aprila. AA. Tekom včerajšnje parlamentarne razprave je Churchill ostro kritiziral proračun.

Pobijanje brezposelnosti v Angliji

Ustanovitev posebne banke za reorganizacijo in finansiranje industrije

London, 16. aprila. AA. Na včerajšnji seji spodnje zbornice je minister za brezposelnost Thomas sporočil, da je bila s pomočjo najbolj vplivnih bančnih in finančnih zavodov v Angliji ustanovljena banka, katere akcije bodo po 1000 funtov. Predsednik nove banke bo guverner Angleške banke Montague Norman. V upravnem svetu bodo najuplivnejši finančniki in industrijci Anglije. Banka bo imela nalogo racijonalizirati industrije na podlagi načrtov, ki ji bodo predloženi. Banka bo tudi med drugim financirala najvažnejše industrije. Končno je Thomas na neko vprašanje izjavil, da ne bo vlada sodelovala pri tej banki. Nova družba je bila ustanovljena, da se najde potreben kapital za reorganizacijo in racijonalizacijo industrije.

London, 16. aprila. Dne 7. aprila je znašalo število brezposelnih v Angliji 1,676.400, za 498.333 več kakor v istem času lani.

Veliki procesi proti sovjetskim uslužbencem

Varšava, 16. aprila. V Harkovu se je pričela velika razprava proti 127 sovjetskim uradnikom v lesni industriji, ki so skušali v gospodarskem oziru oškodovati državo. V afero so zapleteni večinoma inženerji in delavci. Skupno se vrše trenutno v Rusiji tri velike politične razprave, pri katerih je 300 obtožencev. Najmanj 50 do 60 bo obsojenih na smrt. Vsem očitajo, da so s svojim delom skušali zrušiti sovjetski režim.

Izgon nemškega socijalističnega novinarja iz Bukarešte

Berlin, 16. aprila. Socialistični dnevnik »Vorwärts« poroča, da so romunske oblasti v Bukarešti pozvale nemškega dopisnika socialističnega tiskovnega urada, naj v treh dneh zapusti mesto. Nemški vladi niso znani vzroki tega odloka.

Agrarna reforma v Rumuniji

Bukarešta, 16. aprila. AA. Vest nekaterih inozemskih listov o izjavi ministra za kmetijstvo Mihalake, da bo rumunska vlada razlastila nadaljni milijon ha zemljišča, »Rador« demantira. Rumunska vlada ni predlagala nikakih razlastitev.

„Zeppelin" v Španiji

Friedrichshafen, 16. aprila. **Včeraj popoldne je startal zrakoplov »Grof Zeppelin« k svojemu prvemu letošnjemu daljšemu poletu. Prva pot ga je peljala v Španijo. Zrakoplov je včeraj popoldne odletel iz Friedrichshafna ter je kljub precej neugodnemu vremenu dosegel svoj cilj. Ob 22. je »Zeppelin« dosegel francosko obalo ter nadaljeval pot ob obali. Ves čas pa se je moral boriti z hudimi viharji. Zato se je zelo zakasnil in je šele danes ob 10. prispel na cilj svojega tokratnega poleta v Sevillo. Razen 40 mož posadke je na krovu še 10 potnikov in nekaj gostov.**

Vpadi bolgarskih komitov v Dobrudžo

Sofija, 16. aprila. AA. Bolgarska agencija javlja: Vesti rumunskega izvora, da so komite prešli bolgarsko-rumunsko mejo ter napadli nekega turškega trgovca ter več drugih potnikov in jih oropali, nakar da so se vrnili zopet čez mejo v Bolgarijo, ne odgovarjajo resnici, ker v rumunskih poročilih omenjenega dne ni nihče prekoračil meje na označenem kraju. V noči, v kateri naj bi se izvršil prehod, so bolgarske obmejne straže sicer slišale neko puškarjenje na rumunski strani niso pa nato niti odgovorile. Kar se tiče trditve lista »Universul«, da so se našli na dotičnem mestu naboji z utisnjenim imenom tovarne municije Provadjija, bolgarske oblasti naglašajo, da v tem kraju ni obstojala nikoli nobena tovarna municije.

Davki na konzum v Italiji

Rim, 16. aprila. AA. Predsednik vlade je pustil razdeliti med poslance zakonski načrt, s katerim se izpreminja v zakon dekret z dne 20. marca 1930, ki je ukinil razne komunalne davščine ter jih nadomestil z davščinami na konsumne predmete. Zakonski načrt pojasnjuje obsežno poročilo o pomenu te reforme, ki hoče odstraniti dosedanje anahronistične in egoistične občinske finance ter jih nadomestiti z dajatvami od konzumnih predmetov, kar bo po mnenju vlade koristilo prebivalstvu in dobrodošlo poljedelskim in industrijskim proizvodom.

Silna neurja v Italiji

Rim, 16. aprila. Iz mnogih krajev Italije poročajo o neurjih in toči. Posebno hude nevihte so divjale snoči v Rimu, Piacenzi, Milanu, Vidmu, Napolju in na Siciliji. V Napolju je porušilo tudi del pristanišča. Strela je udarila tudi v neko vojašnico in ubila enega vojaka. V Pacianu je strela ubila nekega kmeta, ki je iskal zavetja pred nevihto pod drevesom.

Nova francoska vojna ladja

Pariz, 16. aprila. AA. »Havas« javlja iz Saint Nazaira, da je bila tam spuščena v morje nova 40.000 tonska ladja za promet z južno Ameriko.

Odmev obsodbe Pangalosa

Nezadovoljstvo med oficirji — Opozicijski listi objavljajo pisma oficirjev, ki obsojajo obsodbo Pangalosa — Debata v grškem senatu

Atene, 16. aprila. Zaradi obsodbe bivšega diktatorja Pangalosa na dve leti zapora in izgubo generalskega čina je nastalo veliko ogorčenje v oficirskih krogih. Predsednik vlade Venizelos je bil obveščen, da obstoja veliko nezadovoljstvo zlasti med oficirji posadke v Drami. Od tam je prejel tudi brzojavko poslanca Zervosa, ki se glasi: »Čeprav spoštujemo sklep sodišča, ki se tiče bivšega diktatorja, pozivamo parlament, naj ne dovoli, da bi se spričo narodnih svečanosti degradiral general Pangalos, organizator vojske na Ebri.« Kake ukrepe bo podvzela vlada, se še sedaj ne more napovedovati. Kakor znano, je vlada demantirala vesti o nezadovoljstvu med oficirji.

Atene, 16. aprila. AA. V zvezi s pismi nekih oficirjev v tukajšnjih opozicijskih listih zaradi obsodbe generala Pangalosa od posebne senatne komisije se je vršila v grškem senatu debata, v kateri je predsednik omenjene komisije senator Kacines obsodil zadržanje nekih vojaških krogov in nastop poslanca Zervosa, ki je protestiral proti postopku komisije in imenoval generala Pangalosa nacionalnega delavca. Kacines je navedel škodo, ki jo je vlada generala Pangalosa povzročila Grčiji v političnem in finančnem pogledu ter je predlagal, naj senat zahteva od predsednika parlamenta, da naj parlament obsodi postopanje poslanca Zervosa ter se solidarizira s senatom. Nato je minister vojske Sofulis izjavil, da je stopil, čim je doznal za nezadovoljstvo nekih vojaških krogov zaradi obsodbe generala Pangalosa, v stike s poveljnikom četrte armade generalom Otoneosom. Ta je odgovoril, da nihče ne govori o nezadovoljstvu v vojski in da so oficirji daleč od tega, da bi se razburjali zaradi takih dogodkov.

Opozicijsko časopisje klub temu nadalje priobčuje pisma raznih oficirjev, ki obsojajo sodno postopanje proti generalu Pangalosu in ki poveličujejo njegove nacionalne zasluge.

Atene, 15. aprila. AA. Atenska agencija javlja: Odgovarjajoč v senatu na opombo nekega senatorja o vesteh opozicijskega tiska o nezadovoljstvu v oficirskih krogih, ker je bil obsojen general Pangalos, je vojni minister Sofulis izjavil, da so vse vojne oblasti kategorično demantirale te vesti. Vsi oficirski krogi da so tudi nadalje ostali zvesti. Poveljstvo 3. armadnega zbora v Solunu je izdalo obvestilo v istem smislu.

Amerika in razorožitev

Hoover o vzdrževanju miru z oboroženo silo — Ratifikacija pomorske razorožitvene pogodbe

Washington, 16. aprila. Na letnem kongresu patrijotične zveze je imel predsednik Hoover daljši govor, v katerem je izjavil, da potrebuje ves svet olajšanja bremen za armado in mornarico. Amerika se je vedno trudila za splošen mir in zastopa stališče, da se morejo sporna vprašanja rešiti in mir vzdrževati ne samo s svetovnim razsodiščem, temveč tudi z združitvijo vojaških in gospodarskih sil. Amerika je prepričana, da se utrjuje ideja svetovnega miru bistveno s kombinacijo, v kateri obstoja v gotovih okolnostih tudi dolžnost uporabe sile.

Washington, 16. aprila. O stališču ameriškega senata glede na pogodbo med tremi državami, doseženo v Londonu, se je prvi izrazil republikanski senator Capper v predavanju, v katerem je med drugim izrazil dvom, da bi bila razorožitvena pogodba ratificirana še v letošnji zimi. Če je pogodba taka, kot se zdi, bo najbrže v senatu sprejeta brez posebnih težav.

London, 16. aprila. AA. Angleško časopisje je v splošnem razočarano nad uspehi pomorske razorožitvene konference, ki jih proglaša za neznatne.

London, 16. aprila. AA. Odhajajočega italijanskega ministra za zunanje zadeve Grandija so pozdravili številni Italijani v Londonu, ki so Grandiju priredili tople ovacije, ker je tako vztrajno in odločno zagovarjal italijanske interese in prestiž Italije.

Pariz, 16. aprila. AA. »Havas« poroča iz Londona, da se bo pomorska razorožitvena konferenca bržkone ponovno sestala 25. aprila, ker japonski delegati ne morejo podpisati sporazuma, preden ga ne odobrita japonska vlada in privatni svet japonskega cesarja.

Pariz, 16. aprila. AA. Po poročilu »Havasa« iz Londona je bilo včeraj objavljenih 5 poročil strokovnih komisij na londonski pomorski konferenci.

Strašna katastrofa v kinu

Zaradi panike, ki je nastala v kinematografu ob požaru, je bilo pohojenih 17 otrok in mnogo žensk

Palermo, 16. aprila. *Ob priliki popoldanske predstave je prišlo v kinu v Licati do strašne katastrofe. Zaradi kratkega stika je nenadoma ugasnila luč, v kabini, kjer je nameščena aparatura, pa je nastal požar. Med gledalci, med katerimi je bilo največ otrok, je nastala zaradi tega panika. Vse je drvelo k izhodu, ki pa je bil precej tesen. V nastali gnječi je bilo mnogo otrok pohojenih. 17 oseb je bilo mrtvih, 22 pa smrtnonevarno ranjenih. Panika se je razširila tudi na občinstvo na ulici. Mimo kina je prav takrat šel pogrebni sprevod. Ko so ljudje videli preplašeno beganje in slišali blazno kričanje iz kina, so tudi na ulici začeli bežati na vse strani. Šele ko je prišla policija, se je posrečilo napraviti red. Poznejša preiskava je ugotovila, da sploh ni bilo nobene nevarnosti. Požar, ki je nastal v kabini, so takoj udušili. Če bi ne bila ugasnila luč, bi ostalo vse mirno. Tako pa so ljudje prav zaradi teme začeli bežati. V dvorani je bilo okrog 500 ljudi, ki so vsi naenkrat navalili na izhod. Vrataso bila z ljudmi tako zabarikadirana, da zaradi gnječe skoraj nihče ni mogel na prosto. Baš to pa je paniko še povečalo in med ljudmi je vladala taka stiska, da se jih je mnogo zadušilo. Med mrtvimi žrtvami je največ otrok. Policija je aretirala lastnika in dva nameščenca kino podjetja.*

Rusko vohunstvo v Poljski

Lvov, 16. aprila. Politična policija je v Podvolocijski razkrila sovjetsko vohunsko organizacijo, ki ji je načeloval uradnik tamošnje ekspoziture ruskega trgovinskega zastopstva Brazanski, ki je bil aretiran in oddan v državne zapore. Pričakovati je novih aretacij.

Špansko delavstvo proti sedanji vladi

Pariz, 16. aprila. »Havas« poroča iz Madrida, da so zavzela načelstva delavskih organizacij stališče, da je sedanja vlada samo nadaljevanje diktature. Zato so sklenile, da ne bodo delavci slavili 1. maja z manifestacijami, temveč s splošno ustavitvijo dela. Vlada bo baje predlagala reformo agrarnih zakonov in kontrole v organizacijah, v industrijskih obratih pa reformo preskrbnine pri porodih in podpor brezposelnim ter uvedla ukrepe za ugotovitev očetovstva.

Zvišanje nemških carin

Berlin, 16. aprila. Tukaj krožijo govorice, da je 16 držav protestiralo proti novi določitvi tečaja, ki jo je uvedla državna vlada. »Vorwärts« izjavlja k temu, da ne gre za protest po mednarodnem pravu, temveč le za vprašanje ki je bilo postavljeno v skrbi za bodočo ureditev trgovsko - političnih odnošajev.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22.73. — Berlin 13.4775 — 13.5075 (13.4925). — Bruselj 7.8943. — Budimpešta 9.885. — Curih 1094.4 — 1097.4 (1095.9). — Dunaj 795.22 — 798.22 (796.72). — London 274.54 — 275.34 (274.94). — Newyork 56.325 — 56.525 (56.425). — Pariz 221.57. — Praga 167.46.

INOZEMSKE BORZE

Curih: Beograd 9.1275, Pariz 20.22, London 25.0875, Newyork 515.88, Bruselj 72.085 Milan 27.045, Madrid 64.50, Amsterdam 207.38, Berlin 123.10, Dunaj 72.70, Sofija 3.74, Praga 15.28, Varšava 57.85, Budimpešta 90.20, Bukarešta 3.07.

Slovenci na londonski razstavi

Prvo avtentično poročilo o londonski razstavi — Mučen vtis, ki ga je napravilo na naše umetnike postopanje londonskega odbora

Ljubljana, 16. aprila.

Iz umetniških krogov smo prejeli: O londonski razstavi smo dosedaj brali same razveseljive vesti. Dejanski položaj je pa vendarle malo drugačen, kakor ga slikajo oficijelna poročila. Kakor znano, so odpotovali k otvoritvi razstave delegati slovenskih, hrvaških in srbskih umetnikov; za Slovence je odpotoval vseučiliški profesor dr. Izidor Cankar. Preden so naši delegati dospeli v London, je tamošnji odbor glavno delo obešanja že izvršil in je pričakoval pomoči naših delegatov samo pri sestavi kataloga.

Na razstavo je bilo poslanih iz Zagreba preveč del — lahko se reče, da na račun slovenskih slikarjev in kiparjev, ki so bili poslali centralni žiriji v Zagreb malo del, a zato izbrana. Kljub temu je centralna žirija že v Zagrebu odklonila polovico slovenskih del, namesto njih pa je sprejela med drugimi mnogo diletantskih del hrvaških in srbskih umetnikov. O odporu naših umetnikov napram takemu postopanju je »Slovenski Narod« že poročal.

Na londonski razstavi se je izkazalo, da je vsega preveč — slike so na tesnem in kipi v dveh dvoranah zelo na gostem. Zato je londonska žirija izločila nekaj stvari, med njimi naslednje — slovenske: Vesel: Kraljna, mala, ozka, dolga, v okviru ogledala; Vesel: Dvojni deški portret, črni: Serajnik: Rože na oknu; Jurij Šubic: Sv. Jurij; Petkovšek: Krajina, galerijska; Vesel: Monte Canin; Grohar: Somrak; Cuderman: Atrakcija; Sternen: Žena z masko.

Ker predstavljajo zlasti Veselove slike in Petkovškova »Krajina« mojstrovine, je postopanje londonskega odbora skoro nerazumljivo. Na naše umetnike je napravilo to tako mučen vtis, da prevladuje mnenje, absentirati se od vseh oficijelnih razstav in prirejati lastne razstave.

Zanimivo je, da ni bil razstavljen monumentalni Dolinarjev »Mojzes« pod pretvezo, da ga ne morejo spraviti skozi vrata; poslali so ga že nazaj v luko. Dr. Cankarju so se močno opravičevali, zlasti pa je bilo to mučno Meštroviću.

Prvi dan razstave je bil prodan Dolinarjev kip »Pričakovanje« za 30 funtov (8000 Din). Prvi dan razstave je bil to edina dokončna sklenjena kupčija. Kip je kupil g. C. Carpenter iz Londona.

Angleška sodba o razstavi: skulptura odlična, slike za majhno spoznanje boljše od podobnega angleškega slikarstva. Opaža se, da se London zanima zlasti za hrvatske slike z močnim lokalnim snovnim značajem.

Glede cen so naši londonski prijatelji mnenja, da so nekatere slike predrage, če jih res želimo prodati, nekatere skulpture in grafike pa prepoceni. Dr. Izidor Cankar si je izgovoril pravico, da cene po angleškem nasvetu glede slovenskih slik regulira.

Visoko razvito goslarstvo v naših krajih

Znamenite gosli idrijskega rudarja, izdelovalca kitar in gosli Lukasa Gabrijela

Dvorni goslar M. Mušič, stanujoč v Langusovi ulici, je pred kratkim dobil gosli, ki jih je spoznal za izdelek nekega Lukasa Gabrijela iz Idrije. O tem priča napis na pergamentnem papirju, nalepljen v notranjosti gosli: **Lukas Gabrijel, Lauten und Geigenmacher in Idria 1777.** Gosli so najfinejši izdelek, ki bi pri drugih narodih nedvomno predstavljale ogromno vrednost. Po Mušičevem mnenju so dokaz, da je bilo tudi pri nas, in sicer v Idriji, goslarstvo tako visoko razvito kakor v Italiji.

— Gabrijela obožavam! je pripovedoval g. Mušič našemu uredniku, ki se je interesiral za nenavadne gosli. Gabrijel je bil velik umetnik. Štirinajst dni sem potreboval, da sem spravil gosli v tako stanje, kot so bile poprej, in še bom moral delati na njih. Popravilo je bilo potrebno, ker so bile shranjene na vlažnem prostoru.

Gabrijel je bil po mojem mnenju poleg tega, da je bil izdelovalec kitar in gosli, še rudar. Iz raznih znakov sklepam, da ni imel na razpolago finega orodja kakor njegovi tovariši v Italiji. To tu je n. pr. okorno izdelano. Svoje izdelke je naibrž prodajal Italijanom, ki so jih nato kot svoje izdelke spravljali v promet. Italijanske gosli so uživale svetovni sloves, naše pa niso bile znane. Tako je Gabrijel tudi več zaslužil. Zanimivo bi bilo vedeti, kaj je bil Gabrijel po narodnosti. Skušal bom to še dognati. Že danes pa se lahko poudari, da **je bilo tudi pri nas goslarstvo na tako visoki stopnji kot pri Italijanih. Gabrijelove gosli frapantno sličijo slovitim izdelkom kremoneške dobe,** ko so rabili n. pr. tako fin lak, kakršnega danes ne poznamo več.

O goslih samih je dvorni goslar gospod Mušič podal tole strokovno poročilo, ki utegne zanimati tudi najširši krog naših čitateljev:

Materijal gosli je prvovrsten. Dno je dvodelno, iz finega plamenastega javorja, enako tudi obod. Pokrov je iz najboljšega smrekovega lesa, 8 letnic na 10 mm. Notranja izdelava instrumenta je pravo mojstrsko delo.

Debelina dna je 5, 4, 3.5 mm. Izdelan je v raztegnjeni obliki zvočnih krogov po načinu Jos. Guarnerija del Gesu, vendar malo bolj počasi padajoč: notranji zvočni krog 5 mm, zunanji 4.5 mm in ekscentrična elipsa 4 mm, ter pade v žleb na gorenjih in spodnjih licih na 3.5 mm.

Konture so Guarnerijeve, samo srednja krivulja — Bug — je za spoznanje lažja. Vzbočenost v žarišču je 17 mm in pada v širok žleb, kot pri Amatiju. Vložek je širok in so vsi trije lesovi enako debeli. Delana je na formo. **Vogalni krclji so vezani z obročki, kar znači najboljše delo.**

Debelina pokrova je 4 mm, v licih 3.5 milimetra. Tu se instrument razlikuje od vseh drugih mojstrov. Stainer in rodovina Amati so izdelovali pokrov v vspenjajoči kurvi samo na 2 mm, pa tudi 1.5 mm; tu pa je debelina v tej kurvi zgoraj in spodaj 4 mm, tako da je parabola čisto enakomerna. Samo v ekscentrični elipsi v gorenjih in spodnjih licih, padajoč proti žlebu, je debelina 3.5 mm. Guarnerijevi izdelki kažejo na tem mestu debelino 2.8 mm.

Zvočnici sta svojevrstni, med Amatijem in Jos. Guarnerijem, sta precej navpični, zaradi česar znaša razdalja med obema zgoraj v prsih 45 mm, celih 5 mm več kot pri Guarneriju. Na tako izdelan pokrov je težko prilagoditi rebro, ker zavzemajo interference preširok prostor. Tudi duša ne sme stati tako, kot pri ozkoprsnih violinah. Mojster je to prav dobro vedel, prilepil je rebro 2.5 mm proti sredini in s tem oblažil medvalovanje.

Polžek je lep, pozna pa se, da mojster ni imel prvovrstnega orodja. Lak je pozneiši lak, toda ne več ognjevit. Barvilo je izvleček sandeljevega lesa.

Dolžina instrumenta znaša 355 mm, širina zgoraj 162, v sredi 111 in spodaj 207 mm. Visočina oboda je spodaj 31, zgoraj 30 mm.

Čemu imamo v Ljubljani tramvaj?

Tako se povprašujejo zlasti vsi tisti Ljubljančani, ki stanujejo proti dolenjski strani in si žele, ako ne že modernih, točnih, pa vsaj kolikortoliko zadovoljivih prometnih zvez s središčem in drugimi predeli mesta. In res! Čemu tramvaj, ko moraš biti prepričan, da tedaj, ko se ti kam mudi, prav gotovo zamudiš, ako se zmotiš pa stopiš v »dolenjski« tramvaj, namesto da bi šel peš. In ako je bilo to dolenjsko tramvajsko vozarjenje že doslej škandalozno, je odslej, ko je stopila v veljavo nova mestna trošarina, naravnost v nebo vpijoče sramotno za našo belo Ljubljano, za našo tretjo prestolnico, ki se trudi na vse mogoče načine, da bi postala glavni centrum — tujskega prometa (!) v naši državi.

Če prideš z dolenjskim vlakom na dolenjski kolodvor in stopiš pred kolodvorom v tramvajski voz, te pred mitnico čaka zamuda pol ure in še več, če je le količkaj ljudi v vozu, ki nosijo kako malenkost v mesto. In cele te pol ure, ali morda še več, stoji tramvajski promet na vsej progi do Mestnega trga, kjer se pred mestnim magistratom zbira občinstvo, ki je prišlo s tramvajskimi vozmi od obeh ostalih strani, čaka, godrnja in preklinja tramvaj, njegovo upravo in mestno občino, dokler se mu ne zazdi vse skupaj preneumno in s primerno kletvico vrže plačani vozni listek ob tla ter krene vsak peš v svojo smer.

Tak prizor se je mogel opazovati tudi snoči pred mestnim magistratom. Bilo je še kake pol ure do »zadnjega« dolenjskega tramvajskega voza, ki gre izpred mestnega magistrata ob 8.52 proti dolenjski strani. Po vsakem križanju ostalih dveh voz v Stritarjevi ulici se je zbralo pri vodnjaku na Mestnem trgu po nekoliko ljudi. Počakali so enega, dveh križanj, toda »dolenjskega« od nikoder. Nekateri so odšli, drugi so čakali in novi so prihajali. »Dolenjskega« še vedno ni. Končno — bilo je 8.55 — vendar pride, nabito poln: vlak je bil kriv, mestna mitnica je bila kriva, kaj hočemo! Tri zveze so bile izgubljene, ali sedaj vendar pojdemo. Listek je plačan.

Kaj še! Voz, namesto da bi se vrnil, krene lepo v — remizo! Ti trapasti Ljubljančan, ki bi vendar moral vedeti, kakšen je ljubljanski tramvaj, in ti lahkoverni tujec, ki mislilš, da si prišel v centrum jugoslovenskega tujskega prometa, opremljen z modernimi prometnimi sredstvi, ki sta plačala od pošte, Marijinega trga ali Mestnega doma Din 1.50 za vožnjo in pustila tramvajskemu sprevodniku obligatno »nežico«, ki sta se četrt, pol ure dala prati od dežja pred mestno hišo, čakajoč zveze, pa lepo »pete v roke« pa mešajta mestno in državno blato tja doli proti dolenjskemu kolodvoru. Tramvajska blagajna je dobila svoj denar, sprevodnik tudi, ti, ki se zanašaš na točnost ljubljanskega tramvaja, ki si pošteno plačal vožnjo ter čakal in čakal, pa hodi peš!

Ako ni to že naravnost norčevanje z občinstvom, potem res ne vem, kako naj bi se drugače označilo tako ravnanje. Ako bi šel k trgovcu, mu plačal toliko in toliko za toliko in toliko kosov blaga, pa bi mi trgovec namesto plačanih 10 dal samo 2 kosa in me porinil skozi vrata, bi dejal, da me je osleparil.

In zakaj vse to? — Samo zato, ker je tramvajska družba odpravila četrti voz na dolenjski progi, s katerim bi bile odpravljene vse te škandalozne neprilike. S križanjem tramvajskih voz pred vojaškim streliščem bi bilo potem konec vsega tega, moderne Ljubljane, tretje državne prestolnice, središča jugoslovenskega tujskega prometa nevrednega zakotništva. Če bi bila Dolenjska cesta zaprta zaradi železniškega prometa, bi se tramvajski voz vrnil od železniškega prehoda v mesto in tramvajski promet bi se vršil redno, brez čakanja, godrnjanja in preklinjanja. Zakaj se štedi ravno tam, kjer nam je štedenje, ne v korist, temveč v — sramoto?! —r.

Kodeljevo v starih časih

Kdor je hodil pred 15 ali 20 leti po Kodeljevem in dalje doli čez Ljubljaničin (Gruberjev) kanal čez most v Štepanjo vas k božjemu grobu, morda, še ve, kakšen je bil ondotni svet predno so se pričela od iztoka Gruberjevega kanala v glavno strugo poglobitvena dela. Takrat, nekako l. 1911 do 1913 še, se je od Gruberjevega kanala nekako po sredi kodeljskih travnikov do glavne struge razločno videla stara Ljubljanična struga. Pred 80 ali 100 leti se je n. pr. Gruberjev kanal iztekal v glavno strugo dokaj više nego zdaj! Poleg te stare in že močno zasute ter zaraščene struge je bil na omenjenem zemljišču svet povsod za 1 m in več nižji nego zdaj. Poleg omenjene zaraščene stare struge je bilo tam še par opuščenih gramoznih jam in polno jarkov.

S pričetkom poglobitvenih del se je pa naenkrat začelo lice tega sveta spreminjati. Ob kanalu so se postavljale lesene barake in polagale tračnice, po katerih se je ves iz struge izkopani in izstreljeni materijal napeljaval na znižani svet na »Planirjuc in Kodeljevih zemljiščih. In ta »regulacija« je trajala vso dobo poglobitve Gruberjevega kanala. Koliko sto in sto kovanih vozičkov in koliko kub. metrov gramoza, peska in ilovice se je v 2—4 letih na ta svet izvozilo, si lahko misli vsak, kdor je ta svet prej poznal in ga zdaj vidi. In vendar se je čuditi zanikrnosti gotovih krogov, da čez Kodeljevo do Štepanje vasi še zdaj ni izpeljane vsaj približno dostojne ceste, ki bi vezala mesto z okolico. Pa je na vseh koncih in krajih tako: Ko prideš čez mestno mejo, ti že puhte nasproti kupi gnoja izpred hlevov in iz stranišč, po potih in cestah skozi vasi pa moraš paziti, da si nog ne polomiš. Ponoči pa sploh ne hodi po njih.

In letošnjo pomlad, če bo šlo po sreči (!) (pomlad traja k sreči še do 22. junija!) — se prične isti proces poglobitve v glavni strugi. Tudi tu se bo izkopani materijal moral odvažati z vozički po tračnicah iz struge, a kam, to se bo določilo, predno se poglobitev prične. Ljubljana pa bo zopet imela za par let vrvenja baš v centru mesta in iz regulacije se bo izcimil tudi promet za marsikaterega obrtnika - producenta. Da bi se le že res kmalu pričel ta ples s tistim angleškim »bagrom«, malim parnikom, krampi in lopatami.

Pred sodniki

Dva poklicna vlomilca

Združila sta se za ponočne vlome po Gorenjskem in v ljubljanski okolici Jože Petrič, 28-letni mlinarski pomočnik iz Rogatca, in brezposelni delavec Jaka Čimžar iz Orehovlja pri Predoslju. Jože Petrič je 19. oktobra lani pobegnil iz mariborske kaznilnice, kjer bi moral sedeti 3 leta zaradi raznih tatvin. V kaznilniški obleki se je klatil okrog po Štajerskem ter ja naposled prišel v Ljubljano, kjer se je sestal s svojim tatinskim tovarišem Jakom Čimžarjem, ki je nekaj tednov poprej zapustil mariborsko kaznilnico. Od 22. oktobra do 5. novembra sta izvršila nebroj velikih vlomov po Gorenjskem, pozneje okoli Št. Vida nad Ljubljano. Preživljala sta se samo z vlomi, pošteno delo jima je smrdelo. Najprej sta vlomila 22. oktobra na Trati pri Antonu Hafnerju, od koder sta odnesla najraznovrstnejše blago. Velik plen sta dobila tudi pri gostilničarju Antonu Pogačniku v Podnartu. Kradla sta zlasti obleko in po trafikah cigarete, ki sta jih prodajala po gostilnah. Oškodovala sta pet strank za približno 15.000 Din.

Oba sta že po prevratu pričela svojo vlomilsko karijero ter sta presedala po ječah in zaporih že več let, prvi nad 4 leta, a drugi nad 6 let. Ker sta se bavila z vlomi in tatvinami profesijonalno, sta prišla pred mali senat deželnega sodišča. V dvorani 79 je bila včeraj pravcata razstava različnih predmetov, ki sta jih nakradla po Gorenjskem in v ljubljanski okolici. Po kvalifikaciji zločinstev bi spadala pred poroto. Oba sta deloma priznala vlome in je prvi obtoženec Jože Petrič skušal »izrezati« svojega tovariša, ker je večino vlomov prevzel nase. Bila sta obsojena: Jože Petrič na 5 let težke ječe, Jaka Čimžar pa na 3 leta. Po prestani kazni sta bila oba še obsojena na 3 leta prisilnega dela v Stari Gradiški. Hkratu sta bila obsojena v stalno izgubo častnih državljanskih pravic. Po sodbi sta bila zelo razburjena zaradi prisilne delavnice ter sta prijavila ničnostno pritožbo.

Pri glavobolu, omotici, šumenju v ušesih, porušenem spanju, slabovoljnosti, razdraženosti sezite takoj po staropreizkušeni **»Franz Josefovi« grenčici.** Poročila višjih zdravnikov v zdraviliščih za želodčne in črevesne bolezni poudarjajo, da je **»Franz Josefova« voda** izborno učinkujoče naravno odvajalno sredstvo. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

Bojkot piva v savski banovini

Zagreb, 15. aprila.

Kakor znano, so v naši državi pivovarne večinoma kartelirane, razen tega pa ščiti njihove proizvode tudi visoka zaščitna carina. Zato je v naši državi pivo razmeroma zelo drago in slabe kakovosti. Prav nič čudnega ni, če se pojavlja v javnosti čim dalje večji odpor proti pivovarnam v naši državi, ne samo med vinogradniki, ki jim je zaradi zaščite domačih pivovarn močno otežkočen izvoz vin v inozemstvo, temveč tudi med gostilničarji, ki se čutijo predvsem prizadete zaradi visoke cene domačega piva.

Organizirani pokret proti domačim pivovarnam so pričeli izvajati zaradi omenjenih razlogov sedaj gostilničarji v Zagrebu in v drugih krajih savske banovine. Včeraj popoldne se je sestal v Zagrebu poseben odbor gostilničarjev za določitev cen pivu in za vodstvo pokreta proti pivovarnam. Na tej seji so vsestransko razpravljali o vlogi pivovarn, ki jo igrajo v našem narodnem gospodarstvu, kakor tudi o zahtevah gostilničarjev. Ugotovljena je bila popolna soglasnost vseh gostilničarjev tako v Zagrebu kakor v ostalih krajih savske banovine. Kakor poročajo, so zlasti gostilničarji v pokrajini navdušeni za bojkot pivovarn v naši državi. Društvo gostilničarjev v Zagrebu je prejelo iz mnogih krajev pozive, naj nadaljuje z vso energijo svojo borbo proti pivovarnam. Vse gostilničarske organizacije v savski banovini so se izjavile popolnoma solidarne z zagrebško. Sprejet je bil sklep, da prenehajo gostilničarji 25. aprila opoldne točiti pivo karteliranih pivovarn v naši državi, ako do tega časa ne znižajo cene za 200 Din pri hl. Gostilničarji izjavljajo, da so se za ta sklep odločili, ker pri pivu ničesar ne zaslužijo, na drugi strani pa ne morejo pod nobenimi pogoji povišati cene piva svojim gostom, ki je že itak previsoka in znatno višja nad svetovno pariteto. Gostilničarji tudi zatrjujejo, da jim ni samo za lastne gmotne interese, temveč tudi za interese prebivalstva, države, banovine in občine. Ako bodo pivovarne znižale cene na primerno stopnjo, bodo gostilničarji v stanju prodajati pivo cenejše. Rezen tega so se gostilničarji odločili, da bodo na merodajnih mestih zahtevali znižanje uvoznih carin za pivo.

Na včerajšnji seji omenjenega odbora so ugotovili, da vlada glede na uvedeno akcijo popolno soglasje v vsem gostilničarskem stanu in da so sporočile organizacije gostilničarjev tudi iz Vojvodine, Dalmacije in Bosne svojo pripravljenost za pridružitev k akciji zagrebških gostilničarjev. Zato ni izključeno, da se akciji gostilničarjev v savski banovini pridružijo tudi gostilničarji v drugih banovinah, saj je n. pr. znano, da so bili gostilničarji v dravski banovini prisiljeni uvesti akcijo za ustanovitev lastne pivovarne v Laškem, ker jim kartelirane pivovarne doslej niso nudile primernega dobička in tudi ne dobavljale zadovoljive kakovosti.

— **Fotoaparate kupite** najboljše pri. Fr. P. Zajec, optik, Ljubljana, Stari trg 9. 137

Damske pomladne plašče
veliko izbiro, posebno v cenejših kvalitetah, najmodernejša fazona, podložene, od Din 300.—, volnene poplin obleke od Din 180.— naprej nudi
F. I. GORIČAR, LJUBLJANA, SV. PETRA C. 29
Oglejte si izložbe! 1346

Iz gledališke pisarne

Drama

Začetek ob 20.

Sreda, 16. aprila: Zaprto.
Četrtek, 17. aprila: I. N. R. I. Izven.
Petek, 18. aprila: ob 16.: I. N. R. I. Izven.
Sobota, 19. aprila: Zaprto.
Nedelja, 20. aprila ob 15.: I. N. R. I. Izven. Ob 20: Konec poti. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.
Ponedeljek, 21. aprila ob 15.: I. N. R. I. Izven. Ob 20: Za ljubezen so zdravila. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.
Torek, 22. aprila: Zaprto.

Današnja pasijonska igra »I. N. R. I.« radi nepričakovanih ovir odpade. Za to predstavo kupljene vstopnice veljajo za jutrišnjo predstavo. Kdor ne reflektira nanjo, dobi denar vrnjen pri blagajni.

I. N. R. I. Pasijonska igra I. N. R. I. se bo igrala v ljubljanski drami vse dni Velikega tedna razven Velike sobote. Pasijonska igra je že tri sezone na repertoaru ljubljanske drame in je bila vselej sprejeta z največjim zanimanjem s strani občinstva. Glavno vlogo Kristusa Nazarenca igra g. Edvard Gregorin. Ostale glavne vloge so v istih rokah kakor pri prejšnjih vprizoritvah, le vlogo velikega duhovna Kaife igra mesto g. Rogoza g. Železnik. Pri vprizoritvi Pasijona sodeluje tudi mutika dravske divizije, ki izvaja glasbo na podlagi motivov Bachovega pasijona, kakor jo je priredil višji kapelnik dr. J. Čerin.

Opera

Začetek ob pol 20.

Sreda, 16. aprila: »Norma«, premijera. Red B.
Četrtek, 17. aprila: Zaprto.
Petek, 18. aprila: Zaprto.
Sobota, 19. aprila: Zaprto.
Nedelja, 20. aprila ob 15.: »Norma«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv. Ob pol 20.: »Boheme«. Gostuje gospa Zlata Gjungjenac iz Beograda. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.
Ponedeljek, 21. aprila ob 15.: »Tičar«. ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. Ob pol 20.: »Madame Butterfly«. Gostuje ga. Zlata Gjungjenac iz Beograda. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.
Torek, 22. aprila: Zaprto.

Nocoj se vprizori Bellinija opera *»Norma«.* Komponist Vicenzo Bellini je bil rojen na Siciliji 3. novembra l. 1801. Prvi poduk o glasbi je dobil od svojega očeta, ki je bil priznan glasbenik, nato je študiral na konzervatoriju S. Sebastiana v Neaplu. Komponiral je 10 oper, izmed katerih je dosegel največjo slavo z »Normo«. Libreto mu je napisal Giuseppe Felice Romani. Dejanje se vrši 100 let po Kristusovem rojstvu, v času, ko so mogočni Rimljani podjarmljali svet. Vsebina opere je živa, pestra, prepletena z lepimi melodijami sladke kantilene. Naslovno partijo poje ga. Zlata Špehar, članica profesorskega zbora zagrebškega konzervatorija. Odlična pevka nastopi na našem odru prvič. V večjih partijah nastopijo: ga. Thierry, gg. Marčec in Rumpel. Dalje sodelujeta še ga. Štagljar in g. Mohorič. Opero je naštudiral dirigent g. Neffat, režijo vodi g. Krivecki. Predstava se vrši za abonma B.

Abonente reda B opozaramo, da je nocoj za njihov abonma v opernem gledališču premijera »Norme«.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Sreda, 16. marca 1930, katoličani: Turibij, pravoslavni: 3. aprila, Tit.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Opera: Norma.
Drama: Zaprto.
Kino Matica: Noetova barka.
Kino Ljubljanski dvor: Kralj kraljev.
Kino Ideal: Zadnji dnevi San Francisca.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Trnkoczy, Mestni trg, Ramor, Miklošičeva cesta.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše! 16

Sport

Sportna manifestacija v Beogradu

V Beogradu se bo vršila 4. maja poklonitvena manifestacija sportnih zvez Nj. Vel. kralju Aleksandru kot pokrovitelju Saveza sportskih saveza Jugoslavije. V ponedeljek 14. t. m. se je vršil v Beogradu sestanek začasnega odbora Saveza sportskih saveza (SSS) in zastopnikov vseh naših savezov. Sestanka so se udeležili JLAS, JPS, JVS, JTS, JTASS, JHS, JZSS, JNS, MSKJ in KSKJ. Zborovanju odličnih sportnih funkcijonarjev je predsedoval dr. Stevan Hadži, ustanovitelj in začasni predsednik SSS. Na sestanku se je razpravljalo o vseh podrobnostih poklonitvene manifestacije ter o prireditvah tega dne. Program je nastopni:

2. maja se začne tekmovanje za Davis cup med reprezentancami Jugoslavije in Švedske, v soboto 3. maja je slavnostna akademija viteških sportov. Na programu je sabljanje, rokoborba, boks in dviganje uteži. Tekmovanj se udeleži okoli 80 tekmovalcev iz vseh krajev države. V nedeljo 4. maja je start kolesarjev, ki dirkajo okoli Beograda. Start tekačev bo ob 10. z Avale. Startale bodo tri najboljše štafete Ljubljane, Beograda in Zagreba, do kraljevega dvora, kjer je cilj. Po kolesarski dirki se bodo vršile motociklistične dirke (lancé) po kralja Aleksandra ulici. Startali bodo najboljši savezni dirkači. Popoldne ob 2. bo na Savi revija veslaških klubov. Tekmovali bodo veslači iz Beograda, Pančeva, Smedereva, Vukovara, Zagreba, Splita, Šibenika itd. Ob 15. bo hazenska tekma reprezentanc vzhodnega in zapadnega saveza, nato pa tekma Jugoslavija - Rumunija za zlat kraljev pokal. Vsega skupaj bo tekmovalo okoli 500 sportnikov iz vseh krajev države.

*

— **Glavna skupščina LNP.** Drevi ob 20. se bo vršila v dvorani Delavske zbornice glavna skupščina LNP, za izid katere vlada veliko zanimanje.

Iz Celja

—c **Avtobus Celje—Mozirje** bo na željo Rečičanov od vštevši četrtka, t. j. 17. t. m., vozil opoldne do trga Rečica ob Savinji, za kar bo rabil iz Mozirja četrt ure in bo iz Rečice četrt ure prej odpeljal, kakor iz Mozirja. Drugače ostane vozni red neizpremenjen do 15. maja t. l. Zvečer in zjutraj pa bo vozil le do Mozirja.

—c **Opozorilo davkoplačevalcem.** Davčna uprava v Celju opozarja vse celjske davkoplačevalce, da so neposredni davki za II. četrtletje dospeli v plačilo s 1. aprilom. Izvzeta je le zemljarina. Neplačane davke bo davčna uprava izterjala po 15. maju eksekutivnim potom, zaračunala pa bo še poleg 6% zamudnih obresti še 1% opominjevalnih, 2% rubežnih in 5% prodajnih pristojbin.

—c **Gozdovi in travniki ob železniški progi.** Kr. banska uprava v Ljubljani sporoča vsem posestnikom gozdov in travnikov, ki leže ob železniški progi, naj očistijo obmejne poljske in gozdne parcele, ker železniška uprava v slučaju požara ne odgovarja za škodo. V smislu železniškega obratnega reda je treba odstraniti suho listje, dračje, suho travo in druge lahko gorljive snovi. Železniška uprava ne bo poravnala vsled ognja nastale škode v nobenem slučaju.

—c **Sodniški izpit** sta napravila pred dnevi pri višjem dež. sodišču v Ljubljani sodniška pripravnika pri celjskem okrožnem sodišču gg. Vladimir Kraut in Jernej Stante. Čestitamo!

Oglase za velikonočno številko
sprejema uprava „Slov. Naroda“
do petka do 6. ure popoldne
nujne oglase v soboto do 9. ure dopoldne
„Slovenski Narod“

Dnevne vesti

— **Češkoslovaško odlikovanje.** Prezident Masaryk je odlikoval s češkoslovaško kolajno Belega leva I. stopnje za državljanske zasluge župana občine Ribar Miloslava Stajića.

— **Iz državne službe.** Za predstojnika mestne policije v Slavonski Požegi je imenovan višji policijski komisar v Sarajevu Zvonimir Kunc; višji tehnični pristav Leo Knafelic je premeščen od okrajnega glavarstva v Negotinu k banski upravi v Skoplje. V višjo skupino je pomaknjena zdravnica državnega zdravilišča v Topolščici dr. Kornelija Sertič.

— **Izpremenba pravilnika o pobiranju občinske davščine na nezasidane parcele v mestni občini mariborski.** Člen 8. pravilnika o pobiranju občinske davščine na nezazidane parcele v mestni občini mariborski se izpreminja ter se glasi: V stvareh te davščine odloča v I. stopnji mestni magistrat. Zoper odločbe mestnega magistrata je dopustna pritožba na kr. bansko upravo dravske banovine, ki odloča definitivno. Pritožbe je vložiti pri mestnem magistratu v 14 dneh od dne, ko je bil vročen odlok mestnega magistrata.

— **Razpisane zdravniške službe.** Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razpisuje na svojem ambulatoriju v Celju službo pogodbenega zdravnika za splošno medicino z letno plačo 34.500 Din, 10% doplačilom in pripadajočimi rodbinskimi dokladami. Prošnje je treba vložiti do 10. maja. Kr. banska uprava vardarske banovine potrebuje dva zdravnika, ki bosta opravljala posle kopaliških zdravnikov v Kotlanovski in Sijarinski banji med kopališko sezono. Prošnje je treba vložiti do 25. t. m.

— **Razpisane službe inženjerjev in tehnikov.** Kr. banska uprava dravske banovine razpisuje več mest banovinskih inženjerjev in tehnikov gradbene stroke v pripravniških skupinah I. odnosno II. kategorije. Prosilci morajo biti diplomirani inženjerji gradbenega oddelka tehnične fakultete odnosno absolventi tehnične srednje šole z zaključnim višjim tečajnim izpitom. Prošnje je treba vložiti do 3. maja.

— **Dražba lovov.** Lovi občin Ajdovec, Ambrus in Doberniče se bodo oddajali v zakup na javni dražbi 30. t. m. ob 10.15 pri okrajnem glavarstvu v Novem mestu. Lov krajevne občine Sore se bo oddajal v zakup na javni dražbi 28. maja ob 11. pri okrajni ekspozituri v Škofji Loki.

— **Razid društva.** Konjerejsko društvo za ljubljansko oblast se je prostovoljno razšlo, ker je ustanovilo skupno s Konjerejskim društvom za mariborsko oblast Konjerejsko društvo za dravsko banovino.

— **Delomrženži in izkoriščevalci občinskih podpor.** Po odredbi bana dravske banovine so proglašeni za delomržneže in izkoriščevalce občinskih podpor trgovski pomočnik Franc Degen, pristojen v občino Bizeljsko, ključavničar Anton Wolf, pristojen v občino Livold, Otmar Zadravec, pristojen v občino Sv. Lenart v Slov. goricah, Janez Rus, pristojen na Vrhniko, ključavničarski pomočnik Leopold Omaben, pristojen v občino Št. Lambert, Alojzij Kmetič, pristojen v občino Razvanje, natakar Rudol Frajc, pristojen v Kranjsko goro, Frančiška Žunko, pristojna v občino Rošpoh, Valter Jazbec, pristojen v občino Blanco, Leopoldina Kralj, pristojna v Trbovlje, delavka Marija Potočnik, pristojna v občino Leporje, služkinja Ana Krajger, pristojna v Guštanj, mizarski pomočnik Anton Vovk, pristojen v okolico Sv. Jurij ob južni železnici, čevljar Franc Rogan, pristojen v občino Tvrdkovo, Ema Debelak, pristojna v Trbovlje in kleper Josip Kovačič, pristojen v Slivnico.

— **Živalske kužne bolezni v dravski banovini.** 10. t. m. je bilo v dravski banovini 30 primerov svinjske kuge, 2 stekline in 1 konjskih garij.

— **Iz »Uradnega lista«.** »Uradni list« kr. banske uprave dravske banovine« št. 49 z dne 15. t. m. objavlja o izpremembi in dopolnitvi zakona o Privilegirani agrarni banki z dne 16. aprila 1929 zakon o dopolnilnem zapisniku h konvenciji o trgovini in plovitbi med kraljevino Jugoslavijo in republiko Francijo z dne 30. januarja 1929, zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona o ustroju ministrstva javnih del in njegove zunanje službe z dne 16. januarja 1930, zakon o redu »Jugoslovanske krone«, zakon o volitvi patrijarha srbske pravoslavne cerkve, uredbo o oprostitvi Jugoslovanske sokolske zveze v Ljubljani od plačevanja davka, dopolnitev pravilnika o zbiranju in upravljanju prispevkov za pogozdovanje, uredbo o izpremembi uredbe o ureditvi ministrstva za notranje posle, pravilnik o ustanovitvi, sestavi in poslovnem redu državnega fonda za podpiranje siromašnih avtorjev in njih rodbin, pravilnik o dopisnikih zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, listo geografskih nazivov o izvoru vinskih produktov iz Francije, naredbo o postopanju s kavo in čajem, ki sta zavezana naknadnemu plačilu carine in se hranita v lastnikovih prostorih in navodila za uporabljanje dopolnilnega zapisnika k trgovinski konvenciji s Francijo.

— **Kje naš kmet nespametno stiska in hrani?** To nam povedo številke škode pri požarih in posameznih pogorelcih. Statistika pravi: Ves oporniin in vsa nesreča, ki kmeta zadene s požarom, ga ne spametuje. Takale je tabela (primerjalna slika seveda!): Na vsakih 100.000 Din škode po požaru pride 1 do 25.000 Din zavarovalnine. In vendar so zavarovalne premije za naša kmetska posloplja razmeroma tako nizke. In kolika zaničnost, lahkomiselnost in — trma vlada še pri našem kmetu? To nam priča primer zadnjega požara v Beli Krajini. 150.000 papirnatega denarja (prihrankov!) je zgorelo, ker jih je kmet raje doma »sušil«, namesto da bi jih shranil v kaki hranilnici! In po 5% bi mu ta denar nesel letno 7500 Din!

— **Železniška terminologija.** Poročali smo že, da hoče prometno ministrstvo izenačiti terminologijo tako, da se bodo rabili v vseh krajih države v železniški službi enaki izrazi. Zaenkrat je določeno, da se rabi termin »stanica« in iz njega izvirajoči izrazi, nadalje »saobračajni činovnik«, »vozovođa«, »mašinovođa«, »manevrista« itd., kakor se rabijo ti termini v zakonu o železnicah in drugih zakonih. Od časa do časa bo v »Službenih Novinah« in v »Saobračajnem pregledu« objavljen pregled novih in izenačenih terminov, končno bo pa sestavljen in objavljen zbornik železniške terminologije.

— **Razpust društva.** Slovenski tamburaški zbor »Planinka« v Mengšu je razpuščen, ker nima pogojev za pravni obstoj.

— **Zakon o lekarnah.** »Službene Novine« št. 85 z dne 14. t. m. objavljajo zakon o lekarnah in nadzorstvu nad prometom z lekarstvi.

— **Triglavski dom na Kredarici** bo odprt in oskrbovan od danes 16. t. m. do nadaljnega. Ta najvišja naša planinska postojanka bo nudila sedaj, ko je sneg v dolinah že skopnel, našim smučarjem najlepšo smučarsko sezono. Širni triglavski ledenik je kot ustvarjen za smučarski teren, posebno ker je tu najboljši sneg daleč naokoli. Zato priporočamo poset koče vsem onim, ki žele velikonočne praznike preživeti v visokogorski zimski naravi. Dostop je najlažji iz Krne mimo Staničeve koče, povratek pa je izvežbanim smučarjem priporočljiv tudi skozi krasno dolino Sedmih jezer, kjer je naša planinska koča otvorjena od 15. t. m.

— **Hrvatski planinci na Triglavu.** Hrvatsko planinsok društvo »Sljeme« priredi za velikonočne praznike smučarski izlet v Staničevo kočo na Triglavu.

— **»Times« o londonski umetniški razstavi naših umetnikov.** Londonske »Times« so te dni priobčile daljšo kritiko o razstavi jugoslovenskih umetnikov. Med kiparji omenja kritik poleg mojstra Meštrovića tudi Lojzeta Dolinarja, katerega »Čakanjec, skulptura v sivem poliranem mramorju, se poleg drugih del najbolj približuje idealu.

— **Žiri - Škofja Loka.** Nedostatek večerne zveze med Žirem in Škofjo Loko zvečer je z letošnjim letom odpravljen. Poštni avtobus gre popoldne okrog pol 17. ure iz Žirov, iz Gorenje vasi po 17. uri in iz Poljan ob pol 18. uri ter dospe v Loko ob 18. uri. Po potrebi, če je dovolj potnikov, sta v rezervi še dva avtobusa. Tedaj za izletnike in turiste v Poljansko - Žirovsko dolino zaradi prejšnjega nedostatka večerne zveze zaradi vrnitve zvečer ni več. Vsak izletnik se lahko vrne že zvečer v Ljubljano. Pa tudi v dolino imajo izletniki in potniki priliko trikrat na dan, zjutraj, opoldne in popoldne tudi direktno iz Ljubljane ob 15. uri s Figovčevega dvorišča. Turisti, zdaj imate najlepšo priliko za poset Blegoša (1563 m) in poseti za kopanje v naši prijetni Sori. V kratkem dobi avtopodjetje g. Karla Poljanška k sedanjim še nov moderen avtobus za 30 oseb. Glede prometnih zvez dolina ne zaostaja več za drugimi kraji.

— **Kakšno vreme bomo imeli za velikonočne praznike?** V soboto se bo docela zjasnilo in bo nastalo hladno. Na veliko nedeljo ob 23.9 bo zadnji kratec, po profesorju Herschlu lepo vreme. — Čas bi že bil!

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo nestanovitno vreme. Včeraj je bilo po vseh krajih naše države oblačno in deževno. Najvišja temperatura je znašala v Beogradu 20, v Zagrebu, Sarajevu in Skoplju 19, v Splitu 15, v Mariboru 11.8, v Ljubljani 9.4. Davi je kazal barometer v Ljubljani 749.9, temperatura je znašala 6 stopinj.

— **Smrtna kosa.** Davi je umrl v Ljubljani drninikarski mojster in posestnik g. Adolf Fritz. Pogreb bo jutri ob 16. iz Kapiteljske ulici št. 5. — Včeraj je preminul v Ljubljani g. Anton Matul. Pogreb bo jutri ob pol 16. z Dunajske ceste št. 47. Blag jim spomin! Težko prizadetim rodbinam iskreno sožalje!

— **Vihar v hrvatskem Zagorju.** Te dni je divjal v Hrvatskem Zagorju silen vihar, ki je prevračal hiše in kozolce, odnašal strehe, ruval drevesa s koreninami vred in potrgal telefonske in brzojavne žice. Najbolj so trpeli okraji Zagreb, Donja Stubica in Samobor. V samoborskem okraju je vihar povzročil največjo škodo v vaseh Završćak, Barkaševac in Celine, še bolj pa so bile prizadete vasi Jakovlje, Irišče, Slatina, Kruševo in Oroslavlje v stubičkem okraju, kjer znaša škoda okoli pol milijona dinarjev, dočim znaša v zagrebškem okoli 300.000 Din. Kako močan je bil vihar, je najbolj razvidno iz dejstva, da je pograbil na polju nekega kmeta, ki je pasel kravo, ga s kravo vred dvignil v zrak ter nesel kakih sto metrov daleč. Tako namreč poročajo hrvatski listi. Zadeva s kravo bo menda bosa.

— **Ko nastopi toplo vreme in se začno pojavljati moli,** je najboljše sredstvo proti njim TARMOL. Izdeluje ga »Chemotechna«, Ljubljana, Mestni trg 10 (na dvorišču tvrdke A. & E. Skaberne). 276n

— **Za velikonočna voščila** vporabljajte razglednice Jugoslovenske Matice, ki so povsod naprodaj po 1 Din. 277n

— **Po 12 letih kaznovan zločin.** 28. oktobra 1918, v prevratnih dneh, se je ustavil voz, v katerem je sedelo pet uniformiranih mož, pred hišo občinskega notarja Marka Djakovića v Podvinju pri Brodu. Tolpa, kateri je načeloval Tomo Janković, je vdrla v Djakovićevo stanovanje, notar je bil baš zatopljen v časopis. Janković je zahteval, naj odpre usta, ko je to, nič hudega sluteči notar storil, ga je Janković ustrelil v usta. Notar je čez nekaj ur v groznih mukah umrl. Zločinci so pobegnili in zločin je ostal nepojasnjen. Te dni pa je osiješka policija zločincu le prišla na sled. Zvedela je, da se Janković skriva že več let pod imenom Vinko Skender v Osijeku. Prijela ga je in izročila sodišču. Te dni se je moral Janković zagovarjati pred sodiščem v Požegi. Obsojen je bil na deset let težke ječe in izgubo meščanskih časti, poleg tega pa mora notarjevi vdovi plačati 40.000 Din odškodnine.

— **Strašen samomor obupanega mladeniča.** V soboto popoldne si je na grozen način končal v Splitu življenje 29-letni Melko Lucijanović, bivši uradnik pri gradbeni sekciji v Dubrovniku in rezervni administrativni poročnik. Skočil je iz drugega nadstropja neke hiše v ulici Sv. Ivana in priletel na glavo. Bil je takoj mrtev. Pokojni je bil že delj časa zamišljen in potrt. Najbrž si je končal življenje v duševni zmedenosti.

— **Velika tatvina kožuhovine.** Med vožnjo Subotica—Beograd je bil v januarja iz tovornega vlaka ukraden zavoj, v katerem je bilo 36 kg dragocene kožuhovine, last tvrdke Mayer v Somboru, v vrednosti 150 tisoč Din. Ker so ostale poizvedbe za tatovi brezuspešne, je morala železnica izplačati 80.000 Din, zavarovalna družba pa 50.000 Din odškodnine oškodovani tvrdki. Te dni pa je subotiška policija tatovom le prišla na sled. Prijela je 29-letnega ključavničarja Karla Bartalosa, pri katerem je našla več kožuhovinastih ovratnikov. Bartalos je sicer tatvino tajil, zapletel pa se je v protislovja, na podlagi katerih je policija aretirala tudi njegove pomočnike. Trgovska uslužbenca Tumbas in Slavić iz Subotice sta ukradene ovratnike razpečavala po 850 Din. Policija je pri njih zaplenila še okoli 90 ovratnikov. Dosedaj je bilo aretiranih 7 tatov, ki jih je policija izročila sodišču.

— **Smrtna nesreča delavca.** V Dugiresi se je te dni smrtno ponesrečil delavec Janko Benić. Hotel je čez ozko brv v višini 10 metrov, pa je izgubil ravnotežje in strmoglavil v kanal, kjer je nezavesten obležal. Prepeljali so ga v bolnico, kjer je pa poškodbam podlegel.

— **Nesreče in nezgode.** Davi se je peljal tehnik banske uprave Ivan Vlaj proti Dolenjski cesti. Na Karlovškem mostu se je vanj zaletel z vozom sin pekovskega mojstra Markiča in ga podrl na tla. Pri padcu je zadobil Vlaj lažje notranje poškodbe. — Včeraj popoldne je na Mestnem trgu 16-letna natakarica Olimpija Soršek prezgodaj skočila s tramvaja in padla tako nesrečno, da je zadobila težke notranje poškodbe. — Potočnik Franc, delavec z Oslice nad Kranjem, si je pri delu nevarno poškodoval desno roko. Vse poškodovance so prepeljali v bolnico.

Iz Ljubljane

—lj **Zaposlenost v letošnji stavbni sezoni** je, v kolikor se je dalo za nekatere kategorije poizvedeti, precej izdatna. Na stavbah v mestu in ob periferiji je zaposlenih okoli 200 zidarjev, 320 težakov (delavcev vseh vrst), blizu 80 tesarjev, nad 50 mizarjev, nad 60 kleparjev, 30 steklarjev, 29 ključavničarjev, 20 krovcev, 10 vodovodnih inštalaterjev, 10 elektrotehnoterjev in 40 polagalcev parketov. Ko se prične z vsemi letos projektiranimi privatnimi in javnimi stavbami, bo zaposlenost poskočila za 50 do 60%.

—lj **Število novih pritličnih hiš** v barjanskih vaseh: Hovica, Hauptmanca in Črnava, je v preteklih desetih letih naraslo za 30%.

—lj **Anomalije na mitnicah.** Včeraj je prišla v Ljubljano revna ženica z Barja, ki je pripovedovala, da sta z možem vso zimo pletla brezove metle in metlice ter da jih je včeraj pripeljala v Ljubljano na prodaj. Ker nima lastnega konja, si ga je morala celo izposoditi. Ko je prišla na mitnico, so ustavili voz in ves njen tovor položili na tehtnico. Zahtevali so, naj plača 150 Din užitnine, za vsak kilogram natovorjenega blaga 50 par. Ženica je bila vsa obupana. Toliko denarja niti ni imela s seboj in zdelo se ji je tudi neverjetno, da mora toliko plačati. Zato je hotela z vozom nazaj na mitnici jo pa niso pustili, češ da mora plačati ali ji pa zarubijo konja. Ženica si je morala denar izposoditi. — Zdi se, da so na mitnicah najbrž tako postopali prve dni, ko še organi niso bili zadostno poučeni o pobiranju in višini užitnine. Drugače si takih anomalij res ne moremo razlagati.

—lj **Novi krompir, kumare in fižol v stročju na trgu.** Kljub dežju in slabemu vremenu je bil današnji trg z vsem blagom izredno dobro založen. Ljubljančani kot gurmani se namreč za praznike radi posladkajo in privoščijo si marsikaj dobrega. Da so bile mesarske stojnice polne tolstih gnjati in prekajenih dobrot, je razumljivo. Mnogo je bilo na trgu perutnine, še večji pa je bil dovoz raznega sočivja, tako novega krompirja, salate, graha, fižola v stročju itd. Prodajale so se tudi že kumare, sveža pesa, redkev itd. Novi krompir se je prodajal po 8 Din kg, salata 10 do 12 Din, cvetača 8 do 10 Din kg, šparglji 50 Din kg, rdeča redkvica po 3 do 4 Din šopek, holandsko zelje v glavah 10 Din kg, ohrovt 8 Din kg, berivka 2 do 3 Din mera, fižol v stročju 30 Din kg, grah v stročju 10 Din kg, artičoke 2 Din komad, drobna pesa 2 do 3 Din komad, kolerabe 5 Din komad itd. Kupčija na trgu je bila glede na bližajoče se praznike precej živahna.

—lj **Operni pevec Tone Šubelj v Ljubljani.** V petek 25. t. m. bo koncertiral v Filharmonični dvorani dober in ljub znanec vsem posetnikom slovenske opere g. Anton Šubelj, ki je zadnje čase več kot eno leto koncertiral po Severni Ameriki. Za svoj ljubljanski koncert si je izbral po veliki večini zamorske duhovne in indijanske narodne pesmi. V eni točki sporeda pa nam bo zapel tudi nekatere redke in malo poznane slovenske narodne pesmi, s katerimi je dosegel v Ameriki največje uspehe. Na klavirju ga spremlja gdčna. Marica Vogelnikova. Vstopnice bodo takoj po praznikih v predprodaji v Matični knjigarni.

—lj **Gradnja — splav in prva vožnja prekooceanskega veleparnika »Bremen«.** Ta velezanimivi, v Berlinu po Ufi pravkar dogotovljeni film, bo predvajala ZKD za Veliko noč v Ljubljani. Premiera bo v kinu Ideal v nedeljo in ponedeljek, vsakokrat ob 11. dopoldne. Na to imenitno — izredno krasno filmsko delo — prvo te vrste v Ljubljani, opozarjamo občinstvo že danes prav posebno.

—lj **Oblastni odbor Jadranske Straže v Ljubljani** priredi svoj redni letni občni zbor dne 10. maja t. l. ob 20. uri v mali sobi restavracije »Slon« z običajnim dnevnim redom.

—lj **Popravek.** V soboto smo poročali, da je bila prodana enonadstropna vila grofa Emila Auersperga ob Cesti na Rožnik za 600.000 Din. V resnici je bila vila z vrtom vred prodana za 750.000 Din.

—lj **Sokolsko društvo II v Ljubljani** opozarja svoje članstvo, da je skrajni rok za prijavo za zlet v Beogradu dan 25. t. m. Prijave se oddajo ustno ali pismeno pri br. Milku Krapežu na Jurčičevem trgu 3. Kdor ima kroj, naj to izrecno poudari, ravno tako želje glede stanovanja in prehrane (pri znancih, hotel ali skupno). Telovadeče članstvo in naraščaj kakor tudi deca se javi pri br. načelniku (ci) na realki. — Tajnik.

Zjutraj, opoldne in zvečer enostavno izperi usta z Odolom in očisti zobe s ščetko. To daje vselej prijetan voni in varuje usta před gnilobo, kar je prvi pogoj za lepe in zdrave zobe.

—lj **Seznam izgubljenih predmetov,** prijavljenih policijski direkciji v Ljubljani od 16. do 31. marca t. l.: 400 Din, 500 Din, listnica s 160 Din in 2 računa tvrdke Haman, gramofonsko slušalo, očala s koščenim okvirjem, ženska broša, delavska knjižica na ime Ciril Germadnik, črna lakasta ročna torbica, v njej razne slike in šolsko spričevalo, glaseče se na ime Anka Kramberger, bela volnena šerpa, zlata broša s 3 briljanti; broša ima obliko kravatne igle in srebrna damska zapestna ura s srebrno verižico.

—lj **Karambol med tramvajem in avtomobilom.** Snoči okoli 19.45 se je na Dunajski cesti pripetil lažji karambol med tramvajem in osebnim avtom. Iz Gajeve ulice je privozil avtoizvošček Josip Hribar ter zavil na Dunajsko cesto, istočasno pa je privozil tramvaj številka 8, ki ga je upravljal voznik August Klopčič. Hribar je hotel čez progo, pa ga je tramvaj butnil v zadnji del voza. Hribar ima okoli 2500 Din škode.

Metuljeva krila se sama fotografirajo

Zanimivo odkritje švicarskega biologa — Skrivnostna sila metuljevih kril

Človek nima pravice bahati se odnosno biti ponosen na svojo moč in oblast nad naravo, kajti na svetu je še toliko zagonetnih stvari, da moramo priznati, da človeški genij še davno ni in najbrž nikoli ne bo obvladal narave. Saj imamo baš zadnje čase mnogo novih odkritij, ki jasno pričajo, da krije narava v sebi še nebroj skrivnosti. Nemške znanstvene revije so zabeležile nedavno čudovito odkritje švicarskega biologa dr. Wolffa, ki je spoznal skrivnostno silo metuljevih kril. Metuljeva krila se namreč lahko v temi na občutljivo fotografsko ploščo sama fotografirajo in sicer deloma naravnost pozitivno, deloma negativno ali pa na način, ki bi ga lahko uvrstili med negativ in pozitiv. Ta pojav je zelo zagoneten, poskus se da napraviti lahko in gotovo bo zanimal mnoge fotoamaterje.

Dr. Wolff je položil metuljevo krilo na neeksponirano fotografsko ploščo, katero je pustil 24 ur v temi, potem jo je pa normalno razvil. Na plošči se je pojavila točna kopija metuljevih kril do najmanjših podrobnosti in tudi vsi odtenki barv. Ta avtofotografija je bila celo mnogo točnejša, nego najskrbnejše izdelana navadna fotografija. Poleg tega so se videle na plošči tudi tenke žilice, katerih sicer s prostim očesom na metuljevih krilih ne vidimo. Skratka, nastala je fotografija, ki izključuje teorijo o akumulaciji svetlobe. Znano je, da postanejo mnogi predmeti, ki so bili izpostavljeni močni svetlobi, za nekaj časa fotoaktivni in zatemne fotografske plošče. Potem nastane samo silhueta, nikakor pa ne prava fotografija, na kateri bi se videle vse podrobnosti. Poleg tega je treba naglasiti, da se metuljevo krilo avtomatično fotografira, ne da bi bilo poprej izpostavljeno solnčnim žarkom. Enako učinkuje na fotografsko ploščo krilo metulja, ki je šele zlezel iz bube, kakor metulja, ki je že letal.

Zadnji poskusi dr. Wolffa so pokazali še nekaj zanimivega, kar ostane tem zagonetnejše. Fotografije metuljevega krila so pozitivne takoj, ko razvijemo ploščo. To se pravi, da ostane črno, kar je na krilu črnega. Izjemo je ugotovil dr. Wolff samo pri dveh metuljih, pri katerih so fotografije enkrat pozitivne, drugič pa negativne. Ta izpremenba se pojavlja z neverjetno točnostjo. V prvih dneh metuljevega življenja so fotografije njegovih kril negativne, pozneje tvorijo nekakšen prehod med negativom in pozitivom, proti koncu metuljevega življenja so pa pozitivne. Včasi pa lahko nastane zopet negativ, toda pri tem gre očividno za vpliv solnčne svetlobe na krila. Za znanost ostane odprto vprašanje, katera sila povzroča prehod iz negativa v pozitiv in zakaj nastane ta pojav samo pri dveh metuljih. Fotoamaterjem se odpira tu bogato polje zanimivih poskusov posebno zdaj, ko se bliža sezona metuljev.

Merkur se bo videl

Najzanimivejši planet našega solnčnega sistema Merkur, ki je najbolj blizu solnca, se nikoli ne vidi ponoči, temveč samo tik pred solnčnim vzhodom ali takoj po solnčnem zahodu. Najti ga na svetlem nebu je pa zelo težko in zato je razmeroma malo ljudi, ki so ta planet s prostim očesom kdaj videli. Samemu Koperniku je bilo na smrtni postelji zelo žal, da Merkurja nikoli ni videl.

Od 15. aprila do 5. maja bomo pa lahko videli Merkurja na zapadnem nebu po solnčnem zahodu, kajti ob tem času ga bo lahko najti, ker je zelo blizu Venere in lune. Včeraj je bil 3 stopinje desno od Venere, 20. aprila bo nekoliko poševno desno nad njo, 22. aprila 2½ stopinji nad njo, 25. aprila zopet poševno desno, 27. aprila 2½ stopinji nad Venero. Tega dne zaide Merkur dve uri po solnčnem zahodu in bo za opazovanje v najugodnejši legi.

30. aprila bomo videli zelo zanimiv nebesni pojav, seveda če bo nebo jasno. Ozek lunin srp bo namreč tega dne med Merkurjem in Venero. Nad luno bo stal Merkur, oddaljen od nje pičle pol stopinje, pod luno bo pa žarela Venera. 1. maja bo Merkur nekoliko desno zgoraj od Venere, 5. maja bo pa že oddaljen 5 stopinj desno od nje. Tega dne zaide Merkur 1 uro 48 minut po solnčnem zahodu. Merkurja bomo lahko videli s prostim očesom ali manjšim daljnogledom, če bo nebo jasno. Po solnčnem zahodu je treba počakati približno ¾ ure, predno začnemo opazovati Merkurja in Venero, ki se leskečeta ob tem času ned krajem, kjer zaide solnce.

Zanimiva anketa

Profesor psihologije na univerzi v Columbii dr. Harry Pitson se je obrnil na veliko število ljudi najrazličnejših stanov in poklicev s vprašanjem, ali bi obdržali svoj poklic, če bi postali čez noč milijonarji. Dobil je mnogo odgovorov, ki s zelo značilni in zanimivi. Med učitelji se je našl 19% takih, ki so pripravljeni nadaljevati svoje pedagoško delo tudi kot milijonarji. Med strežnicami po bolnicah je 33% tako požrtvovalnih, da bi za noben denar ne opustile svojega človekoljubnega dela. Anketa je tudi pokazala, da ljudje tem bolj vise na svojem poklicu, čim delj ga izvršujejo. Učitelji in strežnice so do gotove meje izjeme, v drugih poklicih, posebno med delavstvom, pa ni niti enega odstotka takih, ki bi hoteli še naprej delati, če bi nenadoma obogateli.

Dr. Kitson je prišel na podlagi ankete do zaključka, da pretežna večina modernih ljudi ni zadovoljna s svojim poklicem in da veže človeka na vsakdanje delo samo nujna potreba odnosno borba za obstanek. Če bi tega ne bilo, bi marsikdo opustil svoj poklic.

Skromnost.

— Rad bi imel 40.000 Din dolga.
— Kaj noriš, to je blaznost.
— Nikakor ne, temveč skromnost. Dolžan sem namreč 80.000 Din.

Pristopajte k Vodnikovi družbi!

Edgar Wallace: 41

Vrata izdajalcev

Roman

XVI.

Bilo je štiriindvajsetega. Nad Towerom je napočil dan. Lahna, bela megla se je dvigala nad vodo. Nebo je bilo oblačno. Proti poldnevu se je pohleven dež izpremenil v hud naliv in lilo je do večera.

Ob deževnem vremenu je Tower popolnoma zapuščen, vežbališča so prazna in posetnikov je malo. Straže stoje lepo v stražnicah, a vodniki v dolgih suknjičih se stiskajo med vrati in pod prizidki, da jih ne doseže dež.

Lilo je kakor iz škafa, ko je odvedel Dick Hallowel svoj oddelek s trga in ga postavil pred rdečo stražnico.

Predno se je straža razšla, je Dick malo pokramljal z Bobbijem.

— Veselilo bi me, če bi prišel še danes k Hope in ji pojasnil, zakaj sem odpovedal obed, katerega sem hotel prirediti, — je dejal Dick.

— Lady Cynthie je huda nate. Upam, da to že veš.

— Pričakoval sem, da se bo jezila, na živce mi pa njena jeza ne gre. Vrag vedi, zakaj se je tako razjezila. Ali ti je sploh povedala, da je jezna?

Bobbie je odkimal z glavo.

— To je povedala Davenportu. Cynthie trdi, da je samo zato odpovedala sestanek, da spozna ono ničvredno deklino — to so njene lastne besede — in da si jo pustil na cedilu.

Dick se je nasmehnil.

— Gotovo se ni izrazila tako neotesano, toda to ni važno. Poseti Hope. Pisal sem ji in mislim, da je moje pismo razumela. Vendar bi mi pa bilo ljubše, če bi ti spregovoril z njo.

Lady Cynthie ni bila baš najboljše volje in njen mož bi bil gotovo zbežal z doma, če bi bil našel vsaj neznatno pretvezo. Toda nesreča je hotela, da ga je držala služba v Toweru in tako je moral potrpežljivo sedeti doma.

— Dušica, prepričan sem, da je bilo to zelo neprevidno, — je mrmral že tretjič ali četrtič. — Dick je zelo občutljiv, če gre za njegovo izvoljenko.

—Občutljiv? — je vzkliknila lady Cynthie. — Predrzen je in vse kaže, da je začel slabo vplivati tudi na prismojenega in zatelebanega Longfellowa. Najprej me je povabil na obed, poslal mi je pisemce in potrdil vabilo, potem je pa v zadnjem hipu obed odpovedal, ker gospodična menda ni hotela priti.

— Katera gospodična? — je vprašal polkovnik, ki je mislil na nekaj drugega.

—Nikoli ne poslušaš, kaj ti pravim, — je zagodrnjala lady Cynthie. — Johne, s teboj je res križ. Dick Hallowell bi moral klečati pred teboj in biti pripravljen storiti vse, kar bi mu zapovedal. Saj bi bil moral izstopiti iz polka že takrat, ko je bil njegov brat aretiran. To ni posebno dobro spričevalo za polk, če služijo v njem častniki, katerih bratje so bivši kaznjenci.

— Dick je takrat prosil, naj mu izposlujem izstop iz polka, pa sem njegovo prošnjo odbil. To bi bil polom, če bi mu bil ustregel. Mar smo odgovorni za to, kar počenjajo naši prismojeni sorodniki? — je vprašal polkovnik osorno in lady Cynthie ga je poznala dovolj dobro, da je slišala v njegovem glasu svarilo.

— Hallowelli niso bili nikoli nič prida, — je dejala lady. — Ne čudila bi se, če bi zašel tudi Dick na kriva pota.

— Kakšne neumnosti pa govoriš, dušica? — jo je zavrnil polkovnik.

— Sicer sta pa samo bratiča. Grahamova mati je bila do zadnje kaplje krvi brezvestna ženščina. Šele ona je zanesla pokvarjenost v rodbino Hallowellov. Ali ne boš danes obedovala zunaj? — je vprašal v nadi, da ne ostane doma.

— Ne, ne bom. Hotela sem ti še reči, da je govoril Bobbie oni dan z menoj zelo drzno, naravnost nesramno.

— Kaj ti je pa dejal?

— To ni važno, glavno je, kako je govoril z menoj. Njegovo vedenje je neznosno. Johne, ti sam najbolje veš, da so kazni v berwickskem polku do skrajnosti omiljene. Ne trdim, da je to tvoja krivda . . .

— Domislil se torej, kdo je kriv, — je dejal polkovnik osorno in vstal. — V pisarno moram, dušica. Pozneje se bova videla.

Ko je prišel potem na čaj, kakor mu je velevala dolžnost, je bila lady Cynthie v svoji sobi, ker jo je baje bolela glava. Izrazil ji je svoje sočutje in s slastjo se je napil čaja. Pozneje je govoril s svojim adjutantom, ki ga je opozoril na tri civiliste, hiteče čez trg. Eden je nesel lahko lestev.

— Vse kaže, da se uprava zakladnice boji za kraljevske znake, — je menil adjutant. — Poslali so uradnika, da pregleda signalne naprave.

Polkovnik se je zasmejal. Whitehall so tu pa tam vznemirjale slične skrbi. Pred mnogimi leti so izmenjali oklopna vrata, nekoč so prišli detektivi poizvedovat po zagonetnem Američanu, ki se je preveč zanimal za težo signalne naprave.

— Rad bi videl dečka, ki bi hotel posnemati kapitana Blooda. — Prepričan sem, da se najdejo taki junaki samo v norišnici.

Sedel je v oficirski menzi in čital indijske novine, ki so mu prišle slučajno v roke. Kar je zapel telefon in ko je dvignil slušalko, je zvedel, da bi rad nekdo govoril z njegovo soprogo. Lady Cynthie je naročila komornici, da je ne sme nihče motiti. Toda dekle se je kmalu vrnilo.

Spominjajte se slepih!

ZA VELIKONOČNE PRAZNIKE

Din 25·—

Din 116·—

Din 138·—

Din 138·—

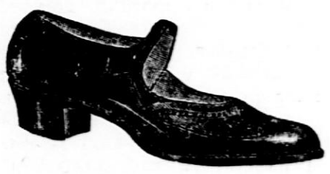
Din 143·—

Din 186·—

Din 198·—

Din 198·—

Din 198·—

Din 198·—

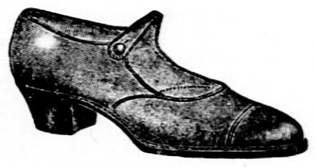
Din 198·—

Din 204·—

Din 160·—

Din 245·—

Din 252·—

Din 258·—

Din 264·—

Din 276·—

Damske nogavice:

Navadne . . . . . à Din 7·50, 9·—, 14·—, 16·—, 21·—
Fine flor . . . . . à Din 30·—, 33·—, 35·—, 40·—
Svilene . . . . . à Din 20·—, 56·—, 60·—, 90·—

Rokavice:

Navadne . à Din 16·—, 20·—, 22·—, 25·—, 28·—, 32·—, 35·—
Svilene . à Din 55·—, 65·—

Moške nogavice

à Din 7·—, 8·—, 15·50, 20·—, 24·—, 28·—

Moške srajce:

Navadne . à Din 35·—, 45·—
Bele . . . à Din 65·—, 75·—
Fine z dvema ovratnikoma à Din 70·—, 90·—, 120·—

Otroške taške:

Kombineže à Din 13·—, 16·—
Pompadurke à Din 11·—, 15·—, 17·—, 20·—

Damske taške:

Umetno usnje:
Kombineže à Din 24·—, 32·—, 37·—, 40·—, 43·—, 46·—, 56·—, 85·—
Pompadurke Plusin . . . . . à Din 40·—, 44·—, 50·—
Trapez Plusin . . . . . à Din 40·—, 45·—, 47·—, 52·—

Pravo usnje:
Pompadurke Box . . . . . à Din 68·—, 74·—, 82·—, 88·—
Trapez Box . . . . . à Din 68·—, 72·—, 75·—

Ant. Krisper - Ljubljana

Vezenje nevestinih oprem, zaves, pregrinjal

najcenejše in najfinejše

MATEK & MIKEŠ, Ljubljana

(poleg hotela Štrukelj)

Entlanje, ažuriranje, predtiskanje takoj!

Mestni pogrebni zavod

V globoki žalosti naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je moj srčno ljubljeni soprog ozir. stric in svak, gospod

Adolf Fritz

dimnikarski mojster in posestnik

dne 16. t. m. po daljšem, mukapolnem trpljenju, previden s tolažili svete vere, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bo v četrtek, dne 17. aprila t. l. ob 4. uri popoldne od doma žalosti, Kapiteljska ul. št. 5 na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 16. aprila 1930.

Žalujoča soproga MARIJA FRITZ in ostali sorodniki.

»Mali oglasi«

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znamkah. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. — Najmanjši oglas Din 5·—

Mlajši trgov. pomočnik

dobra moč, bi rad spremenil službo. Cenjene dopise na upravo lista pod »Marljiv«. 1313

Domači učitelj

ali učiteljica za učenca ljudske šole se išče za par ur dnevno. Ponudbe na oglasni oddelek pod »Poduk-Ljubljana«/1370.

Odpadke od žage

hrastove ali jelkove nudimo vezane po 1200 Din in nevezane po 1000 Din za kg 10.000 fco vagon Črnomelj. — Žora d. z o. z. Črnomelj. 1387

Preklic!

Obžalujem, da sem obdolžila tatvine Din 220.— g. Leona Makovca iz Most, ki sem ga dala v torek, 8. t. m. pomotoma aretirati. — Pepca Pavšič, uslužbena na Sv. Petra c. 40. 1389

Hišo na Bledu

majhno, enostanovanjsko, 10 minut od kolodvora, z vrtom, poceni proda M. Jan, kovač, Bled 2. — Z malimi stroški se lahko napravi vodovod v hiši. Pripravno za vsakega majhnega obrtnika ali delavca. 1388

L. Mikuš

LJUBLJANA Mestni trg 15

priporoča svojo zalogo dežnikov in solnčnikov ter sprehajalnih palic Popravila se izvršujejo — točno in solidno —

Brovning pištole

floberte, lovske puške, pištole za strašenje psov, lovske in ribiške potrebščine ima vedno v zalogi

F. K. KAISER, puškar, Ljubljana, Kongresni trg štev. 9.

čevlje

kemično barva s strojem

M. TREBAR, Ljubljana

Sv. Petra cesta 6.

Uradnik

večletni odvetniški solicitator, knjigovodja, slov. srbo-hrv. in nemški korespondent, stenograf in strojepisec išče mesta v odvetniški pisarni ali večjem trg. podjetju. Ponudbe pod »Verziran«/1366 na upravo lista. 1366

NA OBROKE

lahko kupite kar potrebujete skoraj v vseh večjih ljubljanskih trgovinah z posredovanjem

Kreditne zadruge detajlnih trgovcev

v Ljubljani, Cigaletova ul. 1

1312

J. Maček

Ljubljana, Aleksandrova c. 12

v oblekah in površnikih najcenejši.

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš srčno ljubljeni soprog, oče in stari oče, gospod

ANTON MATUL

dne 15. t. m. po daljši, mučni bolezni, previden s svetotajstvi, mirno preminul.

Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, dne 17. aprila 1930 ob ½6. uri popoldne od doma žalosti, Dunajska cesta št. 47 na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 16. aprila 1930.

Žalujoča soproga, otroci in ostali sorodniki.

Občina Ljubljana
Mestni pogrebni zavod

Urejuje Josip Zupančič. — Za »Narodno tiskarno«: Fran Jezeršek. — Za upravo in inseratni del lista: Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.